

Az Építők könyvtárklub-pályázatának tapasztalatai

Az építőipari vállalatok és munkásszálások könyvtárai a helyi közművelődésben mind fontosabb szerepet töltenek be. E szerep kibővülését serkentette az Építők Szakszervezete által már másodszor meghirdetett ún. „könyvtárklub-pályázat”. A helyes értelmezés szempontjából mindjárt tisztázom is, hogy a „könyvtárklub” szóösszetétel jelentése nem azonos a művelődési intézmény kategóriát jelölő „klubkönyvtár”-éval: Ez a könnyen összetéveszthető, nem a legszerencsésebben megválasztott elnevezés a könyvtár nevelőmunkájának kiterjesztését, működési körülményeinek javulását kívánja kifejezni.

Az építőipar sajátosságából fakadóan ugyanis művelődést szolgáló intézményei is sajátos helyzetben vannak. Mivel a nagyon szétszórott iparágban a könyvtárhálózaton kívül kevés művelődési intézmény működik, sok helyütt fokozottan hárul a könyvtárakra az a feladat, hogy az adott hely kulturális centrumaként tevékenykedjenek. A szakképzett népművelők hiánya is megköveteli azt, hogy a könyvtáros, jobban mint máshol, környezetének nevelője, s művelődési értékek közvetítője legyen.

A pályázat kiírásának a célja éppen ezért az volt, hogy mozgósítsa a könyvtárosokat a szélesebb körű szervező és nevelőmunkára, segítse a könyvtár és az egyéb népművelési formák közötti elevebb kapcsolat kialakítását, s szorgalmazza a jobb működési feltételekkel rendelkező, szakszerűbben berendezett és esztétikusabb környezetet nyújtó könyvtárhelyiségek létrehozását.

A pályázat meghirdetésére először 1970-ben került sor, akkor 14 könyvtár nevezett be. Az egyéves pályázati időszakra még jellemző volt a próbálkozás, de eredményei a nagyobb vidéki építőipari központokban a könyvtárak tekintélyének emelkedésében, tárgyi feltételeik javulásában már kimutathatók voltak.

Az 1971-ben már kétéves időtartamra meghirdetett pályázat a könyvtárosok és a fenntartó szervek részéről nagyobb érdeklődést váltott ki. A benevezett 33 könyvtár — a „Kiváló könyvtár” címért a tanácsi és a szakszervezeti könyvtárak részére meghirdetett országos pályázat feltételeihez hasonlóan — nem egymással versenyzett, hanem saját feltételei, adottságai között igyekezett eleget tenni a pályázat követelményeinek. A pályázat

A könyvtárklub munkatervének megvitatása a Szombathelyi Tervező Irodában

eredményessége, hasznossága külső jelekből is lemérhető: a könyvtárhelyiségek egy része barátságosabbá vált, megteremtették a helybenolvasás és a folyóiratokban való tájékozódás lehetőségét, helyenként hanglemezeket, rádiót hallgathatnak, sőt van olyan könyvtár, ahol a televíziót is nézhetik a látogatók. (Ez a fejlődés még dinamikusabb lehetne, ha a helyiséggondok nem szabnának határt a törekvéseknek.)

Nem kisebb a pályázat jelentősége abban sem, hogy a könyvtárosok nevelőmunkája is kibővült: hatékonyan közreműködnek a felnőttoktatás, a politikai oktatás és az általános műveltséget növelő rendezvények szervezésében. Igazi esztétikai élményt nyújtó előadásokat, izgalmas vetélkedőket, hangulatos klubfoglalkozásokat szerveznek, vezetnek, sokszor a könyvtáron kívül is. Így a könyvtárak tevékenysége és hatóköre kilép a helyiség falain kívülre, beleötvöződik a munkahely, munkásszálló mozgalmi és kulturális életébe. Ez az összetettebb nevelési forma a munkásszállásokon bontakozott ki a legerőteljesebben, ott, ahol a szorosabb emberi közelségben nélkülözhetetlen kulturális központ a könyvtár. A vállalati könyvtárak körében pedig ott található összetettebb tevékenység, ahol jó kapcsolat alakult ki a művelődést hozzáértően támogató mozgalmi és társadalmi szervezetek tisztségviselőivel, kulturális aktivistáival.

A vázoltak után jogosan vetődik fel a kérdés: megengedi-e a könyvtárosok elfoglaltsága, szakmai munkája a tevékenységi kör bővülését? Valóban több munkát, elfoglaltságot jelent és nagyobb

rátermettséget kíván meg, viszont a külföldi népművelési formák kölcsönhatása a könyvtár és az olvasómozgalom javára dolgozik. Bizonyítható, hogy a pályázat nyomán a könyvtárak tekintélye nőtt, az olvasók száma emelkedett, s a pályázat legnagyobb hatása talán abban nyilvánul meg, hogy olyan munkások kerültek közel a könyvhöz, akik maguktól nem keresték volna fel a könyvtárat. A szélesebb körben mozgó könyvtáros és környezete között szorosabb, meghittebb kapcsolat alakult ki, ami kedvező hatással van az olvasószolgálat propaganda-hatásfokára is.

Ilyen összevetések alapján aligha kell megkeresnünk annak az okát, hogy az igazi hivatást érző könyvtárosok miért vállalják a nem kis többletmunkát.

Egyébként a pályázat értékelése alapján három munkásszállási és három vállalati könyvtár, a *Komárom megyei Allami Építőipari Vállalat*, a *Veszprém megyei Allami Építőipari Vállalat*, a *budapesti Pillangó úti Szálláskörzet*, a *Szakiipari Vállalat*, a *Fővárosi 1. sz. Építőipari Vállalat* és a *Vas megyei Allami Építőipari Vállalat* lakatosüzemének könyvtára nyerte el az értékes pályadíjakat.

A tapasztalatok azt bizonyítják, hogy megfelelő szakmai-módszerbeli finomításokkal továbbra is érdemes a hasonló akciókban rejlő lehetőségeket kihasználni. Bizunk benne, hogy az új közművelődési koncepció és a könyvtárak gondjainak enyhülése mindehhez még kedvezőbb helyzetet fog teremteni.

Lajtai László

az Építők Szakszervezetének munkatársa

DOROTTYA CÍMMEL farsangi irodalmi műsort rendezett a Magyar Pamutipar újpesti gyárának szakszervezeti könyvtára az üzem szocialistabrigád-klubjában. Az előadó Vargha Balázs volt, aki a magyar költészet farsangi témájú verseiről szolt, irodalmi és dalszemelvényekkel pedig Muzsasz András népdalénekes, valamint az üzem irodalmi színpadának tagjai működtek közre a műsorban. (Z. G.)

Szigeti Ernő felvétele